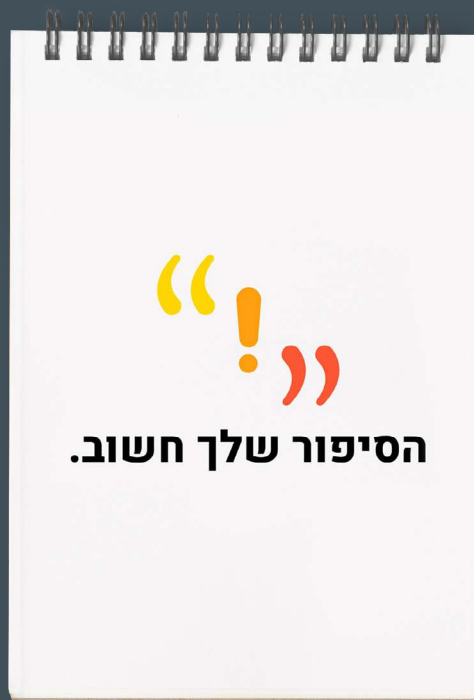

“חייתי אבל לא הייתי”

תקציר דוח הוועדה הציבורית
לשינוי מדיניות ביחס לפגיעה
מינית בתקופת הילדות
– דצמבר 2021 –

תקציר דוח הוועדה הציבורית
לשינוי מדיניות ביחס לפגיעה
מינית בתקופת הילדות
– דצמבר 2021 –

הוועדה הציבורית לשינוי מדיניות ביחס לפגיעה מינית בתקופת הילדות

אתר הוועדה: <https://socialwork.tau.ac.il/Committee-children-victims-of-abuse>
לתגובות: publiccommittee.israel@gmail.com

מכון חרוב

מכון חרוב, קמפוס הר הצופים, ירושלים 9765418
טל' 077-5150300, פקס 077-5150304
www.haruv.org.il

עיצוב, עריכה והפקה

עריכת לשון: אדם וייס
עיצוב גרפי: סטודיו אלי דייץ'
הדפסה: דפוס מאור וולך בע"מ

הקדשה

דוח הוועדה הציבורית לשינוי מדיניות ביחס לפגיעה מינית בתקופת הילדות מוקדש לכל מי שמסרו את עדותם ומהווים את הבסיס האיתן למסקנות ולהמלצות הוועדה.

לאורך הדרך הכרנו נשים ואנשים נפלאות ונפלאים.

תודה על האומץ לחשוף, לעיתים בפעם הראשונה, את הכאב שהושתק שנים רבות כל כך.

תודה על המסירות הרבה שלכם לכל ילד וילדה הכלואים ברגעים אלה ממש בתוך התעללות.

תודה על האמון הרב שנתתם בנו למרות שנים שלא האמינו לכם ובכם.

תודה על שותפות במסע מטלטל ומורכב כל כך, ועל כך שפעמים רבות נשאתם בשליחות הזו באהבה ובחמלה שפתחו את ליבנו.

מה שלמדנו מכם בשנה הזו לנצח יישאר חרוט, ולא רק בליבנו.

הדוח הזה הוא אות למחויבות של כולנו לשינוי.

לא עוד השתקה

לא עוד חוסר אמון

לא עוד הזנחה

לא עוד בדידות

אלא אחריות

זו האחריות של מדינת ישראל לחולל את השינוי, ויחד יצרנו את הכוח לאותו שינוי.

שלכם בהערכה רבה,

פליישמן
צביקי

אופיר
ענת

בן מאיר
עפרה

יעל
שרר

נאור
בן אור

כרמית
כץ

תוכן עניינים

8	הקדמה.....
9	הוועדה הציבורית לשינוי מדיניות ביחס לפגיעה מינית בתקופת הילדות . . . .
10	חזון ומטרות הוועדה .....
11	אסטרטגיית הפעולה של הוועדה .....
12	חברי הוועדה .....
16	ממצאי הוועדה.....
18	שער ראשון: שער המערכות .....
18	1 חשיפת הפגיעה וקבלת סיוע.....
20	2 מערכת הבריאות.....
22	3 מערכת החינוך .....
23	4 מערכת הרווחה.....
24	5 מערכת אכיפת החוק ומערכת המשפט.....
29	6 המערכות להבטחת הכנסה.....
30	שער שני: משפחה, קהילה וחברה.....
30	1 פגיעה מינית בתוך המשפחה.....
32	2 החברה .....
33	3 תצילו אותנו: על חשיבות מניעת פגיעה מינית בילדים.....
36	למידה מהצלחות .....
37	סיכום ומסקנות הוועדה .....

זהו דוח אחר ממה שראית עד כה, שכן הדוח, ממש כמו הוועדה עצמה, שם במוקד את החוויות, התפיסות והנרטיבים של מי שנפגעו מינית בילדותם ובחרו באומץ רב לשתף. במוקד הדוח עומדות הסוגיות שעליהן הצביעו הנפגעות והנפגעים שחשוב שנשנה כאן במדינת ישראל כדי שילדים יזכו לחיות חיים בלי אלימות מינית וכדי שאם, חלילה, ילד יחווה פגיעה מינית הוא יקבל מהמדינה את השירותים הראויים ביותר.

הוועדה הציבורית לשינוי מדיניות ביחס לפגיעה מינית בתקופת הילדות

---

1 מכל 5 ילדים וילדות עובר פגיעה מינית, כך לפי סקר שנערך בישראל בשנים 2011–2014 (לביזל ואיזיקוביץ, 2016). בקרב החוקרים והחוקרות בתחום יש הסכמה שאי אפשר לאמוד בדיוק את מספר הילדים והילדות העוברים פגיעה מינית ושיש תת־דיווח של התופעה. כלומר היקפה גדול יותר מן הנתונים הקיימים (Allnock & Barns, 2011; Habetha et al., 2012; Finkelhor, 2008).

ההשלכות הקשות של פגיעה מינית בילדות מושפעות, בין היתר, מסטיגמה חברתית ומן השיח הציבורי בנושא. הפגיעה גורמת לנפגעים ולנפגעות אובדנים רבים ובראשם אובדן הילדות ואובדן של סוכנות אישית ובין־אישית (Kays- שלילי – לעיתים קרובות האובדנים האלה אינם מקבלים את ההכרה הראויה מן החברה ומן הסביבה (Bloom, 2000a; 2000b), התהליך הזה מותיר את הנפגעות והנפגעים להתמודד עם אבל מודחק ומופנם – המייצר ייחוסים עצמיים שליליים דוגמת בושה, אשמה, תפיסה עצמית שלילית והאשמה עצמית. הייחוסים האלה גורמים לפגיעה קשה ברווחתם הנפשית של הנפגעות והנפגעים, הנאלצים להתמודד עם הפגיעה שעברו בבדידות איומה (Bloom, 2007; Brits et al., 2021). הוועדה הוקמה מתוך הכרה בחשיבות המכרעת של תגובת החברה לפגיעות מינית בילדים וילדות ושל השיח הציבורי בנושא.

חזון הוועדה ומטרותיה

הוועדה הוקמה במטרה לפעול למען שינוי במדיניות ובשירותים המיועדים לילדים שנפגעו פגיעה מינית ולבוגרות ולבוגרים שעברו פגיעה בילדותם. היא בחרה להתמקד בפגיעה מינית בילדים בגלל ההבנה שפגיעה בילדים היא בעיה חברתית חמורה ששכיחותה גבוהה והשלכותיה קשות. לכן יש צורך בלמידה, בהתערבות, בפיתוח מענים רלוונטיים ובשיפורם ברמה החברתית והמדינית. על הממשלה ומשרדיה לנקוט את הצעדים האלה כדי לשפר את האופן שבו ילדים נפגעים מזוהים וכדי להבטיח שילדים שנפגעו יקבלו את המענה המתאים והראוי ביותר, ויממשו זכותם לחיי ביטחון במדינת ישראל.

תפיסת הוועדה היא שהדרך המיטבית ללמידה ולתיקון העוולות היא לשים במרכז את מי שסבלו מהן, לבחון וללמוד מחוויות חייהם תוך העלאת המודעות לחוויותיהם ולסבלם. בהתבסס על החזון הערכי הזה, מטרות הוועדה הן אלה:

1. לתת במה מותאמת ומכובדת לנפגעות והנפגעים במדינת ישראל לשתף בסיפור שלהם ובמסרים שחשוב להם להעביר לקובעי מדיניות.
2. לחשוף את היבטיה השונים של התופעה של פגיעה מינית בילדים בישראל ולהעלות את המודעות לתופעה כדי לקדם שינוי של השיח החברתי והציבורי בנושא.
3. לזהות מתוך העדויות, במסגרת למידה מחקרית מוקפדת, את הסוגיות המרכזיות הרלוונטיות לשינוי ולשיפור המדיניות בישראל בעניין ילדות וילדים נפגעי התעללות מינית. פעילות הוועדה התרכזה בניסוח המלצות לשינוי מדיניות בתחומים שלדעתה הם הרלוונטיים ביותר לטיפול ולמניעה של פגיעה מינית בילדים: רווחה, משפט, בריאות, חינוך ומודעות חברתית.

אסטרטגיית הפעולה של הוועדה

תפוצה – הוועדה פעלה בכריסה נרחבת ככל האפשר ופנתה לחלקיה המגוונים – מבחינה גיאוגרפית ומבחינה חברתית – של החברה הישראלית. קול קורא מטעמה פורסם בחמש שפות (עברית, ערבית, רוסית, אמהרית ואנגלית), וקרא לנפגעות ולנפגעים מכל ההקשרים החברתיים במדינת ישראל לשתף פעולה עם הוועדה; הוועדה פנתה לנפגעות ולנפגעים באמצעות פרסום ברשתות חברתיות, בעיתונות וברדיו; בשותפות משרד הרווחה הופצו פליירים במרכזים טיפוליים בכל רחבי הארץ; פעילים בחברה הערבית ובחברה החרדית גויסו לפעילות הוועדה וסייעו לנפגעות ולנפגעים בהגעה ובאיסוף עדויות.

איסוף עדויות – הוועדה פעלה לאיסוף עדויות מכל מי שעבר פגיעה מינית בילדות. היא בחרה לשים במרכז הדיון את הנפגעות ואת הנפגעים וללמוד מחוויות חייהם ומסיפוריהם כדי ללמוד אילו שינויים יש להוביל במדיניות, בדרכי הטיפול ובדרכי המניעה של פגיעה מינית בילדים. לחשיבות של איסוף העדויות היו שני רבדים: (א) למידה מסיפורי החיים והפגיעה והסקת מסקנות; (ב) העמדת פלטפורמה לנפגעות ולנפגעים להעיד על הפגיעה שעברו, להישמע לפני חברי הוועדה ולעשות אותם עדים לסיפורי הפגיעה. הוועדה פעלה בשיתוף עם הנפגעות והנפגעים ואיתם יצרה מין ראש חץ לשינוי. הוועדה אספה עדויות מבגירים מעל גיל 18 שעברו פגיעה מינית בילדות (בגילים 0–18). העדויות נאספו בשלושה אופנים: (1) באמצעות טופס מקוון; (2) בפגישה אישית עם חבר הוועדה או עם פעיל בה; (3) בשימוע פרטי לפני כל חברי הוועדה. כל נפגעת ונפגע בחרו את האופן שבו נוח להם לספר את סיפור החיים ואת סיפור הפגיעה שלהם.

חברי הוועדה

חברי הוועדה הציבורית לשינוי מדיניות ביחס לפגיעה מינית בתקופת הילדות הם מומחים מכמה תחומים העוסקים בנושא של פגיעה מינית בילדות. עיסוקיהם המקצועיים הם באקדמיה, במערכת המשפט, בפעילות ציבורית וחברתית ובניהול שירותים לטיפול בנפגעי תקיפה מינית בילדות ומניעתה. חברי הוועדה פועלים זה שנים רבות לקידום רווחתם של ילדים וילדות נפגעי התעללות בישראל, לצמצום התופעה ולשיפור השירותים לנפגעים ולנפגעות.

השופטת בדימוס נאוה בן אור

שופטת בית המשפט המחוזי בירושלים בדימוס ולשעבר משנה לפרקליטת המדינה לעניינים פליליים. השופטת בן אור היא ראשת הוועדה הציבורית לשינוי מדיניות ביחס לפגיעה מינית בתקופת הילדות.

“הוועדה, מבחינתי היא השלמת מעגל. כפרקליטה, ולימים שופטת, המפגש עם נפגעות ונפגעי תקיפה מינית בילדותם היה מהזווית המשפטית. הוועדה הציבורית, מבחינתי, היא המקום שבו יעמדו נפגעי העבירה במרכז ובאמצעותה יביאו לידי ביטוי את תובנותיהם, את ניסיונם בכל הנוגע למכלול ההיבטים הרלוונטיים: גורמי חינוך, רווחה, אכיפת החוק ועוד – גורמים ושיקולים אשר רבים מהם אינם יכולים לבוא לידי ביטוי בהליך המשפטי מעצם טיבו. מכאן החשיבות הרבה שאני רואה בפעולת הוועדה, העשויה להפיק תובנות חשובות מסיפוריהם האישיים של נפגעות ונפגעי תקיפה מינית בילדותם – תובנות שמערכת המשפט אינה יכולה, לבדה, להפיקן”.

פרופסור כרמית כץ

חברת סגל בבית הספר לעבודה סוציאלית ע"ש בוב שאפל באוניברסיטת תל אביב וראש תחום מחקר במכון חרוב. מקימת הוועדה והמנהלת שלה. פרופסור כץ חוקרת התעללות בגיל הילדות, ובעשייתה היא מקפידה לחבר בין מחקר אקדמי, קידום

שירותים לילדים נפגעי התעללות ופעילות לשינוי מדיניות. עשייתה החברתית זיכתה אותה בפרס מדענית מעוררת השראה של אוניברסיטת תל אביב בשנת 2016 ובפרס ע"ש בוב שאפל לתרומה למדיניות חברתית בשנת 2017. היא המייסדת והמנהלת של הצוות הבין-לאומי International Group of Scholars Protecting Children from Maltreatment During COVID-19. חבר ISPCAN הכיר בקבוצה כקבוצה מובילה בקידום ביטחונם של ילדים בזמן מגפה עולמית. פרופסור כץ היא גם העורכת הראשית של כתב העת International Journal of Child Maltreatment בהוצאת Springer ועורכת שותפה של כתב העת Child Abuse and Neglect.

"בשנים שבהן אני פועלת וחוקרת בתחום של פגיעה בילדים, אני כל פעם נדהמת מהעוצמות שיש לתגובה החברתית על חייהם של הילדים והבוגרים שעברו פגיעה מינית. לאורך חייהם מסתובבים הנפגעים והנפגעות עם תחושת בושה ואשמה, ואני שואלת את עצמי: בושה? אשמה? הבושה היא שלנו כחברה שלא שמרנו עליהם, האשמה היא עלינו החברה שלא הענקנו להם את מה שמגיע להם, האחריות היא כל כולה שלנו! וזו בדיקת הסיבה שבגללה הקמתי את הוועדה – לשים במוקד את סיפורי החיים של הנפגעים והנפגעות, לשנות את מוקד האחריות, להעביר את המוקד אל החברה ואל קובעי המדיניות שבה; ולחולל שינוי כדי שילדים במדינת ישראל יחיו חיים בטוחים ויקבלו יחס מכבד וראוי מכל מי שסביבם".

יעל שרר

מנהלת הלובי למלחמה באלימות מינית, במאית דוקומנטרית וסופרת; מנהלת כרויקט "רחוב משלה" ולשעבר מנכ"לית עמותת "אחת מתוך אחת". שרר היא פעילה חברתית פורצת דרך בתחום המאבק באלימות מינית וזוכת אות "נשים משנות עולם" מטעם הכנסת:

"כנפגעת אלימות מינית בילדות, הבחירה להיחשף הסירה ממני את מטען הבושה. הדיבור בגוף ראשון על צרכים וחוויות של נפגעות ונפגעים לא נשמע בעבר בגלל הפחד ממנו, אבל הקול הזה צריך להישמע. הוא חייב להישמע כשמדובר בטיפול, בליווי ובענישה".

עו"ס ענת אופיר

מנהלת המיזם למניעת התעללות בילדים במכון חרוב. בוגרת תואר מוסמך בעבודה סוציאלית מהאוניברסיטה העברית בירושלים; בעלת ניסיון בעבודה עם נשים וילדים בסיכון בשרותי הרווחה בירושלים ובקידום מדיניות למען ילדים. את ניסיונה רכשה אופיר בתפקיד מנהלת יחידת נציב קבילות הילדים והנוער ובתפקיד מנהלת מחלקת ההדרכה במועצה הלאומית לשלום הילד.

“הקמת הוועדה הציבורית, שבה שותף מכון חרוב, משקפת את התפיסה שלפיה סיפורי החיים של הנפגעות והנפגעים מכילים מידע, ידע ותובנות שאינם במקורות המידע הקיימים, ועל כן חשוב לשמוע אותם ולהביא אותם בחשבון בבואנו לשנות ולקדם מדיניות שתשנה את הטיפול בתחום של פגיעה בילדים בישראל”.

עו"ד עפרה בן מאיר

מנהלת קמפוס חרוב לילדים. בקמפוס פועלים תחת קורת גג אחת 8 ארגונים המעניקים שירות לילדים בסיכון ולבני משפחותיהם. הקמפוס פועל בשותפות אקדמית עם האוניברסיטה העברית בירושלים. לבן מאיר תואר בוגר ותואר מוסמך במשפטים מאוניברסיטת בר אילן ותואר שני כפול במשפט ציבורי מאוניברסיטת תל אביב ואוניברסיטת נורת'ווסטרן בשיקגו. היא הוסמכה לעריכת דין בשנת 2004, שימשה סגנית היועצת המשפטית במועצה הלאומית לשלום הילד וניהלה את התוכנית לליווי ילדים נפגעי עבירה. עוד, היא הרצתה בקליניקה לזכויות ילדים במרכז הבינתחומי בהרצליה ובמכללת שערי משפט. היום היא מרצה באוניברסיטה העברית בירושלים.

“מעבר לחשיבות הרבה של עבודת הוועדה בגביית עדויות של אנשים שחוו פגיעה וניצול בילדות, אני שמחה לנו למטרה לנסות ולהגביר את המודעות לפגיעות המיניות המושתקות והלא מדוברות. כל פגיעה מינית מתרחשת בסתר מושתקת ונדחקת פנימה לתוך נפשו של הילד החווה אותה. עם זאת, יש פגיעות שגם במקרים הנדירים שבהם הן נחשפות, לא זוכות להכרה החברתית שלהן זקוקים נואשות”.

צביקי פליישמן

פסיכולוג בשירות הציבורי ופעיל חברתי בשדה הפגיעות המיניות בילדים בציבור החרדי בישראל. ממיסדי #לא_תשתוק להעלאת מודעות ולמלחמה בשתיקה סביב פגיעות בילדים. לשעבר סמנכ"ל עמותת מגן, המלווה נפגעים ונפגעות מהציבור הדתי והחרדי בישראל. בעל תואר מוסמך בפסיכולוגיה קלינית של המבוגר מאוניברסיטת בר אילן.

"הצטרפתי לוועדה מתוך רצון להשפיע ולשנות. כפעיל להעלאת המודעות לפגיעות מיניות במגזר החרדי בישראל אני רואה בהקמת הוועדה חשיבות עליונה לקידום הנושא ובטוח שהיא תצליח להנכיח את הצורך הגדול בשינוי ותיקון המצב הקיים".

רחלי ניקולא – רכזת הוועדה

עובדת סוציאלית בעלת תואר מוסמך מאוניברסיטת תל אביב ודוקטורנטית לעבודה סוציאלית בתחום של פגיעה מינית בילדים. בעלת ניסיון בעבודה עם אוכלוסיות קצה: מכורים, דרי רחוב, נשים בזנות וקורבנות סחר בבני אדם.

"בעבודתי בשטח ליוויתי נשים וגברים רבים שנמצאים במצבי חיים קיצוניים, המלווים בסבל רב, ממש בשולי החברה. בכל פעם מחדש גיליתי בכאב את המכנה המשותף להם הקשור בחוויות ילדות קשות של התעללות ופגיעה מינית. האירועים שעברו כילדים, ללא כל יכולת בחירה, השפיעו ומשפיעים על חיים שלמים מלאים בקושי. פגיעה מינית בילדות מהווה לא רק חלק מההיסטוריה שלהם אלא גם חלק מסיפור חייהם של נשים וגברים רבים בשיעור גבוה באוכלוסייה הכללית. הגיע הזמן להפסיק לפחד לגעת בנושא, ולהתחיל לטפל במקור המרכזי כל כך הזה לסבל אנושי".

ממצאי הוועדה

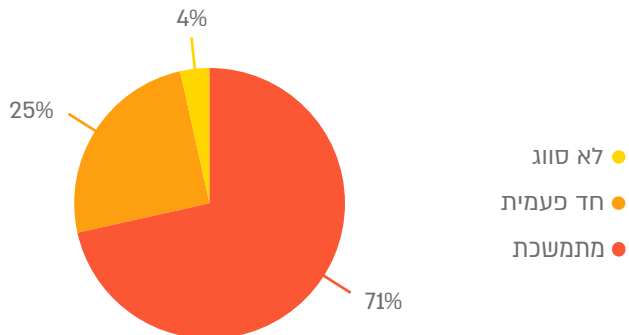
במשך 12 חודשים (ספטמבר 2020–ספטמבר 2021) נאספו 505 עדויות שנמסרו בכתב ובעל פה מהנפגעים ונפגעות שעברו פגיעה מינית בילדות, החיים בישראל וגילם מעל 18. 20 עדויות נמסרו בערבית; 8 באנגלית ו-4 ברוסית – השאר בעברית. טווח הגילים של הנפגעים והנפגעות שמסרו עדות היה 18–83 ממוצע הגילים היה 36 והחציון 34. רבע מהפונים והפונות היו מתחת לגיל 27 בעת העדות.

87% מהנפגעים והנפגעות שמסרו עדות במסגרת הוועדה היו נשים וכ-11% היו גברים. באשר לדת, מבין הפונים והפונות לוועדה 88.4% מהדת היהודית, 6.1% מהדת המוסלמית ו-5.5% אינם משתייכים לשום דת. 57% מהפונים והפונות לוועדה מתגוררים במרכז הארץ ובשרון, 23% מתגוררים בצפון וכ-19% מתגוררים בדרום ובשפלה.

לרוב הפונים והפונות לוועדה השכלה אקדמאית. מספר שנות ההשכלה הוא 2–30, וממוצע שנות ההשכלה הוא 14.8. לכ-25% מהפונים והפונות לוועדה השכלה של 12 שנות לימוד או פחות, לכ-25% תואר ראשון. כ-11% מהפונים והפונות לוועדה העידו שהם מובטלים, וחלקם העידו שהם מתקיימים מקצבת נכות בלבד.

מניתוח סטטיסטי של העדויות עולה כי כ-71% מהפגיעות היו בעלות אופי מתמשך וכ-25% היו חד־פעמיות. את שאר הפגיעות סווגו הפונים והפונות לא סיווגו.

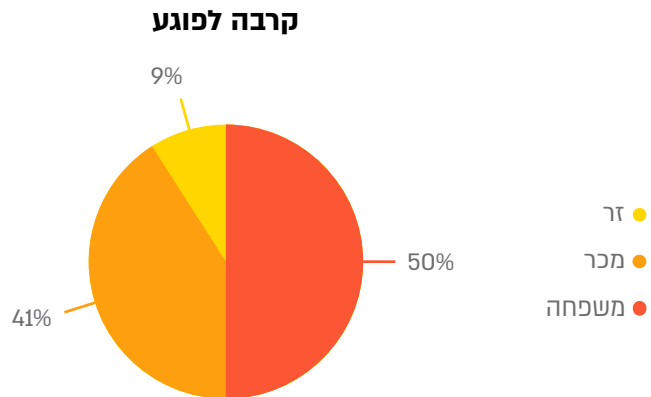
התמשכות הפגיעה

טווח הגילים שבו החלה הפגיעה המינית היה 0–17; הגיל הממוצע שבו החלה הפגיעה בילדות היה 8. 25% מהפגיעות החלו כאשר הילד או הילדה הנפגעים היו מתחת לגיל 5.

באשר לזהות הפוגע – בכ־41% מהפגיעות היה הפוגע אדם מוכר לילד (שלא מהמשפחה), 25% מהפגיעות נעשו בידי אדם או אנשים מהמשפחה הגרעינית ו־25% בידי אדם או אנשים מהמשפחה המורחבת.

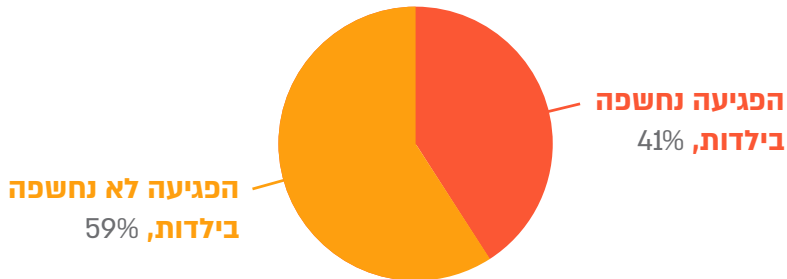
שער ראשון: שער המערכות

בשער זה יובאו הסוגיות המרכזיות שעלו מתוך העדויות שאספה הוועדה הציבורית על המפגש של נפגעות ונפגעים עם המערכות השונות במהלך ילדותם לאחר הפגיעה המינית ולאורך חייהם. כחלק ממתן העדות נתבקשו נפגעות ונפגעים שפנו לוועדה לתאר את חוויותיהם האישיות במסגרת המפגשים שהיו להם עם המערכות השונות, וכן לתת מסרים הנוגעים לשיפור ולשינוי המדיניות בגופים השונים מתוך תפיסותיהם האישיות. בפרקים בשער זה יידונו מערכות הבריאות, החינוך, הרווחה, האכיפה וחוק ומשפט, וכן מערכות להבטחת הכנסה. טרם העמקה בכל אחת מהמערכות, תוכלו לראות מידע שיש בו את הפוטנציאל לספק מבט על בנושא חשיפת הפגיעה וקבלת הסיוע כפי שעולה מכלל העדויות שנמסרו לוועדה.

1. חשיפת הפגיעה וקבלת סיוע

מתוך העדויות עולה כי ברוב המקרים, הפגיעה בילדות לא נחשפה. בכ-41% מהמקרים שהובאו לפני הוועדה הציבורית הייתה חשיפה של הפגיעה מצד הילד או מצד גורמים בסביבתו שנחשפו לקיומה של הפגיעה. ברוב המקרים, החשיפה הייתה מצד הילד כלפי דמות קרובה כגון חבר או חברה, דמות חינוך או קרוב משפחה.

חשיפת הפגיעה בילדות

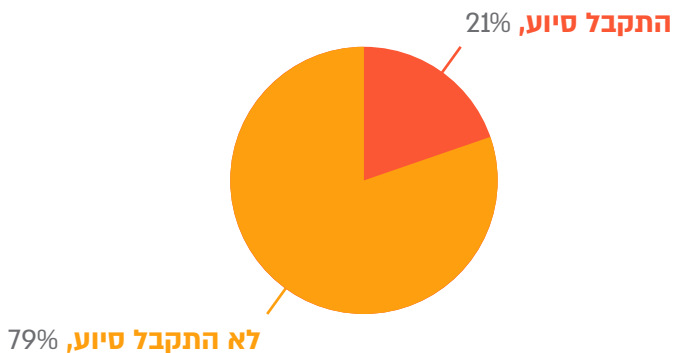

נתון חשוב העולה מן העדויות הוא שרק ב־21% מהן תואר שהילד או הילדה הנפגעים קיבלו סיוע כלשהו של טיפול מצד הרשויות או הגשת תלונה במשטרה. 79% מהפונים והפונות לוועדה סיפרו שלא קיבלו סיוע כלשהו.

מבחינה מעמיקה של הנתונים עולה שמכל שני ילדים שחשפו את סיפור הפגיעה שלהם בפני אדם כלשהו בחייהם, רק ילד אחד הופנה לרשויות הרווחה או החוק.

נוסף על כך, מתוך הילדים שחשפו את הפגיעה וגם קיבלו מענה מטעם הרשויות (רווחה, חינוך או רשויות החוק), פחות ממחצית תיארו שהמענה שקיבלו מהרשויות היטיב עימם וסייע להם בהתמודדות עם הפגיעה או לכל הפחות נתן תחושה של עשיית צדק. כלומר, פחות מ־10% מהנפגעות והנפגעים שפנו לוועדה הצליחו לקבל מענה שהלם את הצרכים שלהם כילדים מטעם הרשויות, וכ־90% עברו פגיעה שכלל לא נחשפה או שלא טופלה כראוי.

קבלת סיוע בילדות

2. מערכת הבריאות |

בניתוח הרוחב של עדויות הוועדה נמצא שמערכת הבריאות היא גוף חשוב ביותר לעיצוב חוויותיהם של הנפגעות והנפגעים גם בילדות וגם בבגרות. הנפגעות והנפגעים מבקשים להדגיש את תפקידה המרכזי והקריטי של מערכת הבריאות בכל הנוגע לאיתור, למניעה ולטיפול בפגיעה מינית בילדים. יתר על כן, הנפגעות והנפגעים מדגישים את תפקידה של מערכת הבריאות בסיוע לנפגעות ולנפגעים בילדות שמתמודדים עם תסמיני פוסט טראומה במהלך חייהם הבוגרים.

בלמעלה מרבע (27%) מהעדויות תוארו השלכות על בריאות הנפש והגוף בבגרות ובמהלך החיים. הממצאים מציגים תמונה קשה של חוויות הנפגעים והנפגעות בהקשר למערכת הבריאות. הממצאים מגלים שהנפגעים והנפגעות סובלות מבעיות בריאותיות מרובות, חלקן תוצר ישיר של הפגיעה הקשה והמתמשכת שחוו וחלקן קשורות לסמיפטומים גופניים פוסט-טראומטיים. למשל, הן מתארות שהגוף שלהן "הגיב" לפגיעה ו"סיפר" עליה, אבל לא היה שם אף אחד שיקשיב ויבין שהתגובה והסיפור הללו קשורים לפגיעה שעברו. סוגיה מהותית שבלטה מתוך העדויות של הנפגעות והנפגעים היא שלא נעשתה כל הנגשה לזכותן לבריאות. תפיסתן בילדות הייתה שרק אם יש חבלה חמורה אפשר לפנות למערכת הבריאות, וכך הן נותרו כאובות ופצועות שנים ארוכות ללא מענה. הנפגעות מתארות בעדויותיהן בעיות בריאותיות כמו כאבים חוזרים, בעיות עיכול, בחילות, בעיות גינקולוגיות, דלקות חוזרות וכדומה. ואולם, למרות ביקורים חוזרים בשירותי הבריאות, רופאים או צוותים רפואיים אחרים לא שאלו אותן האם הן עוברות פגיעה כלשהי. נפגעת אחת מתארת שכל האבחנות שניתנו לה לאורך הדרך – הפרעות אכילה, דיכאון וחרדה, הפרעת אישיות גבולית – הן למעשה דבר אחד: התעללות מינית בילדות.

זאת ועוד, הממצאים מגלים שגם בבגרותן הנפגעות חוות קושי גדול בבדיקות ובהליכים רפואיים. הן מתארות שהתערבויות רפואיות כמו רפואת שיניים, בבדיקות גינקולוגיות ולידה נחוות לא פעם כפולשניות, מעוררות את הזיכרונות הטראומטיים ומייצרות חרדה גדולה. כשהתערבויות אלה נעדרות מערכת בריאות מודעת טראומה וכפגיעה מינית, הן מייצרות טראומה חוזרת עבור הנפגעות.

לצד חוויות קשות אלה מתארות הנפגעות עוד קושי גדול במפגש עם מערכת הבריאות, והוא התפיסה והתיגו של מערכת הבריאות אותן. ביתר פירוט, הנפגעות מתארות שבמערכת הבריאות הן מתויגות כמטופלות פסיכיאטריות, אף על פי שמדובר בתגובות פוסט-טראומטיות לפגיעות קשות שעברו. לתפיסתן, התיגו שלהן

כ"חולות פסיכיאטריות" משקף את העיוורון של המערכת אל מול הבעיה שממנה הן באמת סובלות. הנפגעות משתכפות שהטיפול שקיבלו לא היה רגיש ומותאם למצבן, שהמוקד היה בעיקר על מתן תרופות הרגעה וכן שהייתה התעלמות מהפגיעה שעברו ומהשלכותיה. כל אלו גרמו לחוויות קשות שעלו בטיפול ולא קיבלו מענה ולהימנעות מפנייה לטיפול מצד הנפגעות. זאת ועוד, הכרחי לציין שפעמים רבות המכגש עם מערכת הבריאות היה כה מטלטל, פוגעני וטראומטי עד שהוא הצריך מהנפגעות לעבור תהליך שיקום וטיפול בעקבות ההתערבות הרפואית שמטרתה הייתה לסייע להם.

יתר על כן, הנפגעות שיתפו שיש מיעוט של שירותים שנועד לתת מענה לנפגעות פגיעה מינית במערכת הבריאות, ואף שירותים אלה אינם נגישים. היעדר הנגישות בא לידי ביטוי בכך שהמערכת אינה מפנה את הנפגעות אל מערכות אלה בפניה יזומה, בכך שאין נגישות גאוגרפית של אותם שירותים ואף בחוסר התאמת השירותים להקשרים שפתיים, תרבותיים ודתיים של הנפגעות.

מתוך העדויות אפשר לסמן **ארבעה מסרים דחופים למערכת הבריאות: (1)** יש הכרח במתן הכשרות חובה לכל אנשי הצוות במערכת הבריאות בנושא של פגיעה מינית בילדות תוך כדי דגש על זיהוי ואיתור. במתן ההכשרות יש לשים את הדגש על **ידע לצד מיומנויות פרקטיות ושינוי עמדות אישיות ומקצועיות של אנשי המקצוע**. כפי שעולה מתוך עדויות הנפגעות, יש הכרח בפיתוח פרוטוקולים מותאמים לאיתור ולדיווח על ילדים שיש חשד שעוברים פגיעה מינית. הנפגעים הנפגעות ביקשו להדגיש שגם כאשר הם לא חשפו את הפגיעה, הגוף שלהם סיפר זאת, אבל מערכת הבריאות לא ראתה אותם והותירה אותם לבד. לא זו בלבד, אלא שההכשרות חייבות לסייע בשינוי עמדות כלפי נפגעות פגיעה מינית במערכת הבריאות כדי למנוע הישנות מצבים של התערבויות פוגעניות. (2) לצד ההכרח לקדם ידע ומיומנויות אשר לאיתור ולזיהוי, הצביעו הנפגעות על הכרח לקדם **רפורמה בשירותי הבריאות למערכת מיועדת טראומה**. במציאות הנוכחית נראה שבהתערבויותיה של מערכת הבריאות יש פוטנציאל לייצר טראומה חוזרת בקרב הנפגעות, וכדי למנוע זאת יש הכרח לקדם התאמות במערכת הבריאות שישימו במוקד גם כלים פרקטיים להתערבות בהקשרים של פגיעה מינית. (3) **אי-שוויון במערכת הבריאות** – יש הכרח לקדם את פיתוחם של מסגרות ושירותים מותאמים לנפגעות ונפגעי פגיעה מינית מכל הקשרי החיים של החברה הישראלית – הן לפריפריה הגאוגרפית של ישראל והן להקשרים של שפה, תרבות ודת. (4) יש הכרח לקדם את זכויותיהם של ילדים לחיים בריאים ללא כאב, ומתוך כך חלה חובה לעשייה אקטיבית של שירותי הרפואה הקהילתיים לילדים. רופאות

ורופאי הילדים בקהילה הם החזית הראשונה במפגש עם ילדים נפגעים, ולפיכך לקידום פרקטיקת מניעה בשירותי רפואה בקהילה יש פוטנציאל ממשי לקדם את ביטחונם של ילדים.

3. מערכת החינוך

מערכת החינוך, על דמויותיה השונות, תופסת מקום מהותי בחייהם של הנפגעות והנפגעים, כפי שעולה מעדויותיהם. ראשית, מערכת החינוך היא אחד מהמרחבים שבהם מתבצעות הפגיעות, בין אם בתוכה ובין אם מסביב לה, ואנשי החינוך עלולים להיות דמויות פוגעות מינית, כמו גם דמויות מבוגרות נוספות שנוכחות בתוך מסגרות החינוך. מסגרות חינוך הן גם מוקד לחשיפה, ומרבית הנפגעים מנסים לחשוף את הפגיעה תוך כדי שימוש בהתנהגות פוגענית כלפי עצמם או כלפי אחרים. מערכת החינוך לרוב אינה מפרשת בהתנהגות אלו כסכנה לפגיעה, והגישה שהיא נוקטת כלפיהם היא יותר פיקוחית, לדברי הנפגעים. לאחר החשיפה תגובות מערכת החינוך נעות על רצף. בצד אחד של הרצף נפגעים מתארים את מערכת החינוך והדמויות בתוכה כמי שהצילו אותם פיזית או נפשית. בצד השני של הרצף מערכת החינוך מתוארת כמי שתגובתה הייתה פוגענית, מזלזלת, מכחישה, מאשימה או לא מותאמת.

מתוך העדויות עולות כמה המלצות פרקטיות בנוגע למערכת החינוך: (1) **חובת הכשרה** בנושא פגיעה מינית בילדים לכלל הצוותים החינוכיים – תוך כדי מתן דגש על כמה היבטים בהכשרה. ההיבט הראשון הוא **הכשרה מתמשכת**, כלומר מתן הכשרה גם בשלב הראשון של לימודי המקצוע וגם סיפוק הכשרות עדכניות לאורך השנים שתחול עליהן חובת השתתפות ותוקף הרישיון של אנשי החינוך יהיה כפוף להן. היבט נוסף בהקשר להכשרות נוגע להכרח לקדם **ידע עדכני, אך גם מיומנויות ועמדות** של אנשי חינוך כדי לקדם איתור וזיהוי של פגיעה מינית לצד קידום התערבות מותאמת לילדים. ההיבט השלישי נוגע להכרח בקיום הכשרות ופיתוח מיומנויות פרקטיות לאנשי חינוך **שמותאמות לכל הקשרי החברה הישראלית**, לרבות שפה, תרבות, דת ומציאות פוליטית. (2) על מערכת החינוך לספק לילדים הנמצאים במסגרתה – **מגן ועד תיכון – מערכים מותאמים שיתמקדו במניעה של פגיעה, בשיח על זכויות ילדים ובמתן מידע לילדים על המענים והאנשים שעומדים לרשותם במצבים של פגיעה**. הנפגעות והנפגעים הדגישו בדבריהם שמערכת החינוך בראש ובראשונה צריכה לספק לילדים על זכויותיהם כפי שחתמה והתחייבה עליהן מדינת ישראל באמנת האו"ם בשנת 1989. עוד הדגישו

הנפגעות והנפגעים את ההכרח לספק להם מידע שיש בו פוטנציאל ממשי למניעה, למשל שפוגעים יכולים להיות גם נשים, ושבזמן פגיעה ילדים יכולים שלא להגיב מתוך הלם או פחד. רבים מהנפגעות והנפגעים הצביעו על תוכניות שנחשפו אליהן במערכת החינוך ככאלה שיצרו אצלם תחושות של בושה ואשמה. כך למשל אם לימדו אותם שעליהם לברוח או לצעוק בזמן פגיעה והם לא עשו זאת, הם נותרו לאורך שנים עם תחושת כישלון אדירה, בושה ואשמה. (3) הנפגעות והנפגעים הדגישו את ההכרח להכיר בכך **שפגיעות מתרחשות גם במסגרות החינוך**, הן על ידי דמויות חינוכיות והן על ידי קבוצת השווים של הילדים. הנפגעות והנפגעים ביקשו שמסגרות חינוך ינקטו פעולות מניעה יזומות לפגיעות אלה ויתנהלו מול אירועי פגיעה כאלה בשקיפות ובאחריות. (4) חשוב לציין שנפגעות ונפגעים ראו באנשי החינוך דמויות מהותיות, חשובות ומרכזיות. לפיכך עלה צורך עז **לחזק את תפקידם המשמעותי של דמויות חינוכיות בחייהם של ילדים** ולהיות שם עבורם במניעה, בזיהוי, בתגובה ובטיפול. (5) מתוך הכרה זו בחשיבותה ובמרכזיותה של מערכת החינוך עלה קול זעקה **אשר להיעדרות מערכת החינוך מרצף השירות עם היחשפות הפגיעה**. הנפגעות והנפגעים שיתפו שמרגע שחשפו את הפגיעה בהם בפני איש סוד ממערכת החינוך, מתוך "קידוש החקירה" נעלם אותו אדם מחייהם ולעולם לא הזכיר את הפגיעה ודיבר עליה שוב. בקרב הנפגעות והנפגעים התעלמות והיעלמות זו יצרה חוויה קשה מאוד של פגיעה, והם נותרו לבד בזירה בלתי אפשרית של הישרדות.

4. | מערכת הרווחה

רוב העדויות שנמסרו לוועדה תיארו סיפורי פגיעה שלא נחשפו כלפי הרשויות בתקופת הילדות. מכלל העדויות, רק ב-17% תוארה חשיפה ומעורבות של רשויות הרווחה לאחר הדיווח. מתוך מקרים אלו עלו שתי תמות מרכזיות: תפיסת הנפגעות את מערכת הרווחה וחוביית הנפגעות במערכת הגנת הילד, שהרווחה היא חלק ממנה.

מתוך העדויות של הנפגעות והנפגעים עולות כמה המלצות פרקטיות בנוגע לשינוי שיש לערוך במערכת הרווחה כדי לקדם את ההגנה לילדים ואת ההתערבות עבורם בעקבות פגיעה מינית: (1) יש לקדם **מערכת רווחה מיועדת זכויות ילדים** שתוביל לקבלת החלטות מבוססת זכויות ילדים ולתהליכי התערבות שמשלבים את השתתפותם של ילדים בצורה מותאמת להקשרי החיים של הילדים. (2) יש לקדם **מערכת רווחה שממוקדת בהגנה על ילדים** ושתהליך החקירה בה הוא

מרכיב ולא מהות ההליך כולו – לצורך כך הצביעו הנפגעות והנפגעים על **ועדות הפטור** והפוטנציאל שלהן בהגנה מותאמת הקשר על ילדים, וכן על חשיבות **הגישות של מרכזי ההגנה** לכלל הילדים הנפגעים. (3) יש לעשות את **פרקטיקת חקירת הילדים**, הן בשירות לחקירות ילדים והן במשטרה, לפרקטיקה מיועדת טראומה וכן מותאמת הקשר. (4) יש הכרח לייצר **רצף מענים** מרגע החשיפה לכל אורך ההתערבויות של הילד כדי למנוע יצירת בורות קשים של חוסר הגנה והחמרה של הטראומות שהילד נתון בהן. (5) הנפגעות והנפגעים הצביעו על ההכרח שיהיה **גוף אחד שאחראי על הגנה על ילדים** וכן אחראי על תכלול וסנכרון בין המערכות השונות. הנפגעות והנפגעים הצביעו על חוויית בדידות קשה מול המערכות השונות ועל תחושה של נטישה. הנפגעים והנפגעות הדגישו בעדויות שלהם את הדחיפות שיש בהקמת מערכת אחת של הגנה לילד עם פרוטוקול שדואג לליווי הילד מהרגע הראשון ובכל תחנות ההתערבות.

5. מערכת אכיפת החוק ומערכת המשפט

בחלק מן העדויות שנמסרו לוועדה הייתה התייחסות גם למערכת אכיפת החוק ולמערכת המשפט בהקשר של הפגיעה בילדות. ראוי לציין שבאחוז קטן יחסית (9%) מן העדויות תוארה פנייה קונקרטיה למערכת לאכיפת החוק כגון הגשת תלונה במשטרה או חקירה על ידי חוקר ילדים, וברוב במקרים הפגיעה כלל לא דווחה לרשויות החוק או נחקרה על ידן. נפגעות ונפגעים שיתפו כיצד בחרו שלא להיעזר במערכות אלה מתוך חשש להישרדותם הרגשית ולפגיעה שהם עשויים לחוות ממערכות אלה, וזאת מתוך מה שהם שמעו מאנשים סביבם. מיעוט הפניות למערכת המשפט מטריד ביותר, ברור שבמסגרת שינוי המדיניות בנוגע לפגיעות מיניות בילדים מתחייבת חשיבה מעמיקה שתוביל לשינוי תפיסתי של הנפגעים בנוגע למערכת המשפט כמערכת המיטיבה עימם. מניתוח העדויות של נפגעות ונפגעים שפנו למערכות אלו עלו שלוש תמות מרכזיות: הליך לא מותאם עבור נפגעי העבירה, צורך בתוקף ובצדק וחשש ממחירי ההליך.

ילדים חושפים פגיעה פעמים רבות בניסיון לעצור אותה, ולא מודעים למחירים שהם עלולים לשלם. רבים מהנפגעים והנפגעות מתארים חוויה קשה של פגיעה בעקבות המגע עם מערכות אכיפת החוק והמשפט, ולעיתים היא מעצימה את הפגיעה המקורית ומוסיפה עליה. החוויות במערכות הללו מתוארות כחוויות החפצה, והנפגעות והנפגעים חשים שהמערכות משתמשות בהם רק כאובייקט לסיפוק צורך בראיות. במפגש זה הם שוב מרגישים בלתי נראים, ואם מתרחש

משהו כדי להגן עליהם, גם הוא קורה מעל ראשם ומבלי לראות אותם. הנפגעים והנפגעות מבקשים שיראו אותם ושישאלו אותם מה הם היו רוצים, מה הם צריכים ולמה קורה מה שקורה להם. מהעדויות עולה שנפגעים ונפגעות מבינים שלמערכת אילוצים רבים ומורכבות בתפעול ובבניית תיק. עם זאת, הם חייבים תיווך, כנות ואת הפניות של אנשי מקצוע לענות לשאלותיהם, גם אם התשובות לא פשוטות. מהיומנאי לחוקר, לפרקליט ועד לשופט. על כולם האחריות לראות ילדים שעברו התעללות מינית, לדבר עימם ולהקשיב להם. לכולם הכוח לסייע לילדים הרבים הנפגעים. חובתו המוסרית של כל איש מקצוע לסייע לילדים הנפגעים, או למצער לא להוסיף פגיעה על גבי הפגיעה הראשונית שחוו.

נפגעים רבים אומרים לנו שהחוויה בהליך חשובה מפסק דין או הרשעה, דווקא כי "הענישה לא עוזרת להחלמה" (בת 27, נפגעה מגיל 4). מה שעוזר להחלמה הוא אמון, נראות ותוקף. התשובה היא ראייה הוליסטית של ילדים נפגעים והמשפחות שלהם, חיבור בין כל אנשי המקצוע שפוגשים בילדים הללו. התשובה היא השבת הבחירה שנפגעי הפגיעה המינית זקוקים לה כל כך, כמוכן עד כמה שאפשר. דווקא הנפגעים שבחרו שלא להתלונן אומרים לנו, "הייתי רוצה" אבל "עשו ממני סלט". הם אומרים לנו "המצוקה איומה". הם היו רוצים עזרה, אבל הם אומרים שהשינויים שנעשו עד כה במערכות עבור מי שנפגעו בילדות לא מספיקים כדי לראות אותם.

מתוך עדויותיהם של הנפגעות והנפגעים עולה שלמרות חוק זכויות נפגעי עבירה שמכיר בזכותם העקרונית של נפגעי עבירה במקבץ זכויות בהליך הפלילי, ובכללן: הזכות להגנה, הזכות למידע, הזכות לנוכחות ולליווי והזכות להביע עמדה, יש פער עצום בין החוק לבין חוויותיהם בפועל. בפער זה עוסק גם הדוח של ועדת ברלינר. לפיכך המלצות הוועדה הן ליישם את זכויות הנפגעים בתוך מערכות אכיפת החוק, וספציפית יותר:

1. **הזכות למידע:** לכאורה, במקרים שבהם ממונה עורך דין מייצג לנפגע/ת, לא אמורה להיות בעיה בקבלת המידע. עם זאת, גם במקרים אלו לא תמיד מקבל עורך הדין לידי את הפרוטוקולים של הדיונים, הוא אינו מקבל הודעות על דחיית דיונים ואין מקפידים על קיום דיונים בנוכחותו. בהיעדר ייצוג, המצב קשה שבעתיים.

"אולי מעט יותר בהירות לגבי התהליך. אני לא יודעת אם להורים שלי היה מידע והם הסתירו אותו ממני, אבל אני כילדה לא ידעתי מה קורה עם השומר

הזה, האם הוא נענש. לא הבנתי ממש מה התהליך. אבל הייתי בת 11... כנראה הסתירו ממני בכוונה".

2. **הזכות לכבוד:** יש הכרח לוודא שנפגעי פגיעה מינית בילדות לא יחוו התייחסות פוגענית מאף גורם במערכות אלה, ובפרט לא במעמד החקירה הנגדית. יש חובה להכיר בכך שלאמירות קשות ופוגעניות כמו "פתיינית" כשעומדת ילדה מעל דוכן העדים אין מקום.

3. **השתתפות וייצוג:** החוק כיום מאפשר מתן סיוע משפטי לנפגעי עבירות מין חמורות החל משלב הגשת כתב האישום (בימים אלו הונח תזכיר חוק המבקש להרחיב את הזכאות לסיוע החל משלב הגשת התלונה). עם זאת, לצערנו, עד היום אין זכות מובנית למיני ייצוג לנפגע עבירה, למרות העובדה שהפרקליטות אינה מתיימרת לייצג אותו ואת האינטרסים שלו, אלא את האינטרס הציבורי. ועדת ברלינר המליצה שתמונה עו"סית שתלווה נפגעים, אך אפילו נושא זה לא תוקצב, שלא לדבר על ייצוג. מתלוננים ומתלוננות אינם זכאים לקבל מסמכים מהתיק אם קיים צו איסור פרסום, למרות העובדה שהפסיקה קבעה מפורשות שאיסורי פרסום מטרתם להגן על הנפגע/ת, ולא להגן על ההליך מפני הנפגע/ת. מצד שני, לא אחת נפגעים נחשפים לפרטי כתב אישום עקב פרסומו בציבור, מבלי שיתיעצו עימם אם ישנם פרטים שהם יבקשו שלא לפרסם בשל הפגיעה בפרטיותם.

יש להדגיש שלמסקנות אלה חשיבות מיוחדת שעה שמדובר בעבירות מין בתוך המשפחה, שהרי ניגוד העניינים במקרים אלו בולט ומובהק, דבר הפוגע בזכותו של הקטין הנפגע לצדק. כך לדוגמה מכתבים שנשלחים לבית משפחת הקטין הנפגע, ובהם מידע על ההליכים או זימון הקטין לחקירה, עלולים שלא להגיע לידיעת הקטין או להעמידו במצוקה רבה בשל העובדה שבני משפחתו, ובכללם הפוגע, חשופים אליהם.

"שימונה עו"ד לכל קטין שמגיש תלונה בתוך המשפחה! כי אין טעם לפנות לקטין דרך המשפחה או הרווחה במצב הזה. צריך שיהיה אדם שיחשוב רק על טובת הקטין ולא על טובת 'הקטין ומשפחתו' כמו שקורה ברווחה".

4. **הזכות להגנה:** נראה שקבוצת זכויות זו אינה מיושמת כראוי. נפגעים מעידים שהם אינם חשים מוגנים לאורך ההליך. כיום אין לנפגעים זכות להביע עמדה בשלב הארכת מעצרו של החשוד – משל אין לסוגיה זו השלכה על בטחונו

של הנפגע. גם בתסקירי מעצר לא פונים לנפגע לצורך קבלת עמדתו. כלומר לא מתחשבים בהשפעת השחרור של הפוגע – למעצר בית או לחלופת מעצר אחרת – על מצבו של הנפגע. למעשה, הערך המוביל בהקשר זה הוא שיקום הפוגע. שלא לדבר על ההשפעה התודעתית שיש לכך על סביבת הנפגע/ת – סביבה זו מקבלת איתות ממערכת המשפט כאילו הפגיעה אינה חמורה כל כך. עוד בהקשר זה, וכפי שעלה מעדויות של נפגעים שהעידו בפני הוועדה, עלה קושי גדול בהגנה על קטינים המעידים בבית המשפט במסגרת החקירה הנגדית. יודגש שאין כוונתנו להגנה מפני המתח והמעמד מעורר היראה של העדות. כוונתנו לחקירות שיש בהן התעמרות במתלונן/ת. במקרים הקיצוניים ביותר בית המשפט לכל היותר מתריע בפני הסנגור. הפרקליטות אף היא אינה ממהרת להתנגד ולהגן על העד, אולי כיוון שאין היא רואה בכך את תפקידה ואולי משום שאינה רוצה להצטייר כמי שמבקשת לפגוע בהגנתו של הנאשם.

”מתן עדות – להפסיק לתקוף את הקורבנות”

”העדות במשפט היא טראומטית מאוד! חשוב שיהיה שם ליווי, אינטגרציה, מישהו שיחבק”.

”בתי המשפט שיודעים רק לדקלם חוקים יבשים: הזכות של התוקף להתגונן על ידי חשיפת יומני הטיפול הפסיכולוגיים האישיים שהמטפלת כותבת בפני בא כוחו ובפני השופט... ולמעשה ההתשה הזו מכל כך הרבה כיוונים של התמודדות גורמת להפנים את הפוטנציאל הגלום בשקט. פשוט לחיות בלי להיות. כך אני חיה כבר לא מעט שנים”.

”התהליך של מתן עדות וכן עימות מול הפוגע היה תהליך פוגעני, לא מתחשב ולא ראה אותי, הנפגעת, כלל, אלא השתמש בי כעדה בתיק”.

5. **הזכות לצדק:** אין זה סוד שהליכים משפטיים נמשכים תקופה ארוכה, ולכן נוצר עינוי דין קשה לנפגע, לא כל שכן שעה שמדובר בנפגע קטין. נציין בהקשר זה שבהליכים פליליים המתנהלים בבית המשפט לנוער ההליכים ארוכים אף יותר, כחלק ממדיניות שיקומו של הפוגע ומבלי להביא בחשבון את זכויותיו של הנפגע.

בהקשר זה העידו נפגעים רבים על העלבון שחשו לאחר גזירת עונשים קצרים

לפוגעים בהם, והעלו צורך דחוף בהחמרת הענישה לפוגעים.

”כמובן שהמפגש עם המשטרה היה קשוח נורא. לא היה צורך בעדות במשפט כי הוא הודה ברוב הדברים. וכמובן שבמדינה כמו שלנו, המשפט נמשך שנה, כשבסופה הוא קיבל 9 חודשי עבודות שירות. שגם מהם הוא התחמק”.

”חקיקה ואכיפה יותר מחמירה בלי שאיפה מצד הפרקליטות להסכמי טיעון מגוחכים”.

לבסוף, אי אפשר להפריז בחשיבותה המרכזית של **מערכת משפט מודעת טראומה = הכשרות לאנשי מקצוע מתחום המשפט**: אחת ההמלצות המרכזיות של ועדת ברלינר היא להכשיר את אנשי המקצוע המשפטיים בכל הקשור לטראומה ולהשפעותיה על נפגע עבירה. המלצה זו משתקפת היטב בעדויות שבאו בפני הוועדה:

”מבחינת חקיקה אני חושבת שצריך להכניס את נושא הסימפטומים לחוק, יש בעיית ראיות וההפרעות הנפשיות שמפתחים בעקבות הפגיעה פוגעות באמינות של הנחקרת. דבר נוסף, אני חושבת שמבחינת המשטרה צריכה להיות יותר הבנה של הנפש, באיזה מצב המתלוננת מגיעה, האם היא מסוגלת לדבר”.

”הכשרות לשופטים זה דבר חשוב ומבורך! שילמדו להכיר אותנו מעבר לדפים, מעבר לעדות...”

שיבינו שאם מישהי מתאשפזת במחלקה פסיכיאטרית עקב פגיעה מינית, זה לא אומר שהתבונה והשיפוט שלה לקויים ושמלכתחילה בגלל האשפוז אסור להאמין לה”.

”גם בית משפט – שסיבירו לילד שמה שעשו לו זה לא בסדר ושיש לו זכויות ושתהיה לו תמיכה מאחוריו לדאוג לזה”.

6. המערכות להבטחת הכנסה

נפגעות ונפגעים ביקשו לתת מקום נרחב להתמודדותם עם קשיים רבים ביכולת לעבוד ולהשתכר בכבוד וביכולת לרכוש השכלה. התמודדות עם פוסט טראומה קשה ויום-יומית לעיתים לא מאפשרת פניות להשקעה בבנייה של קריירה וחיי עבודה יציבים. לכך כמובן השפעה ישירה על מצבם הכלכלי של נפגעות ונפגעים, והם מתקשים בהישרדות כלכלית. כרבע (24%) מהפונות והפונים לוועדה ציינו שיש להם קשיים כלכליים בחייהם הבוגרים בעקבות הפגיעה שעברו. 50% מתוכם חווים קשיים בתפקוד בעבודה ולכ-40% הוצאות כספיות על טיפולים נפשיים. 11% מהפונות והפונים לוועדה מתקיימים מקצבת נכות בלבד.

מתוך העדויות עולה זעקתן של נפגעות שסובלות מקשיים כלכליים הנובעים מקשיים בתפקוד עקב הטרומה. חלק מהפונות חיות במצוקה ובעוני וחלקן נסמכות אך ורק על קצבת נכות, והיא איננה מספיקה לכסות את הוצאות המחייה שלהן וודאי שלא מאפשרות כיסוי עלויות של טיפול. **אלה ההמלצות העיקריות:**

1. מדינת ישראל חתמה על האמנה לזכויות הילד בשנת 1989 והתחייבה הן בזירה הלאומית והן בזירה הבינלאומית לתת חיים של ביטחון לכל ילדי ישראל, ולכן עליה לתת **פיצויים לילדים שנפגעו מינית בילדותם**, היות שהאחריות על הפגיעה היא קודם כל על המדינה, שנכשלה בהגנה עליהם.
2. יש הכרח לבצע **רפורמה משמעותית בהליכי ההכרה** – הליך ההכרה, כפי שהוא נעשה היום וכפי שתיארו אותו הנפגעות והנפגעים, הוא משפיל, לא מותאם, לא מונגש ומייצר חוויות של שחזור טראומה. על ההליך להיות מונגש, מידע טראומה ומידע פגיעות מיניות בילדות בכל שלביו והיבטיו.
3. כחלק מהרפורמה יש **להתחיל את תהליך ההכרה** בנפגעות ובנפגעים אוטומטית מרגע שהפוגע הורשע ברף מסוים של מעשים, גם אם כהכרה זמנית. יש דחיפות להתחלת תהליך השיקום והתמיכה מוקדם ככל האפשר.

שער שני: משפחה, קהילה וחברה

שער זה עוסק בהקשרי החיים של ילדים נפגעי פגיעה מינית ובתפיסה של נפגעות ונפגעים את הפוגעים שלהם, את משפחותיהם ואת החברה. פגיעה מינית בילדים איננה מתרחשת בתוך ואקום, אלא מושפעת תמיד מהסביבה המיידית ומהסביבה הרחבה שבתוכה חי וגדל הילד. לכן נפגעות ונפגעים מתארים את תפקידן של משפחה וחברה בהקשר של פגיעה מינית בילדות ואת ההשפעה העצומה שיש להן על הילדים הנפגעים גם בילדות וגם בבגרות. שער זה נחתם במסרים שנפגעות ונפגעים מבקשים להעביר לילדים העוברים פגיעה ולילדים שהם עצמם היו.

1. פגיעה מינית בתוך המשפחה

בכ-50% מהעדויות שנמסרו לוועדה הציבורית, הפגיעה שעברו הנפגעות והנפגעים הייתה בתוך המשפחה. לעיתים ההתעללות המינית אף עירבה כמה פוגעים מתוך המשפחה, ובמקרים אלו תוארה התעללות מורכבת שכללה מערכת יחסים של ניצול ושליטה בתוך המרקם המשפחתי. בפגיעה מינית שהתרחשה בתוך המשפחה שיתפו הנפגעים והנפגעות בבלבול הרב שעימו הם נאלצים לחיות ובקושי העצום לתפוס את ההתעללות כמעשה חריג ופוגעני, כיוון שלרוב זו הייתה המציאות שגדלו בה.

מסרים למשפחות של ילדים נפגעי פגיעה מינית

בעדויות רבות שנמסרו לוועדה עלו מסרים למשפחות של ילדים נפגעים. המסרים טומנים בחובם את המורכבות שבגדילה כילדים נפגעי פגיעה מינית, את חשיבותה הגדולה של תמיכה מצד המשפחה ואת הקשיים הקיימים בהיעדרה.

מסר ראשון: "תאמינו לנפגע/ת"

נפגעות ונפגעים נתנו חשיבות רבה ומרכזית למסר הבסיסי של להאמין לנפגע, מסר שיש לו משמעות גדולה הנוגעת למניעה, להתמודדות ולרווחה נפשית של ילדים וילדות נפגעי פגיעה מינית:

”תעשו מאמץ עליון להאמין לבן/ת שלכם או למי שנפגע. אף אחד לא רוצה להמציא אונס או התעללות. ושאתם האנשים הכי חשובים ומשמעותיים בשלב הזה של הנפגעים שלכן”.

מסר שני: ”תכירו בפגיעה, בפוגע ובנפגע, והדירו את הפוגע”

נפגעות ונפגעים מבקשים מהמשפחות להכיר במציאות הפגיעה על מורכבותה ועל כל חלקיה, למרות הקושי הכרוך בכך לעיתים:

”תכירו בפגיעה. הדירו את הפוגע. תתמכו בנפגעת. כשאתם לא עושים זאת, אתם רק ממשיכים את הפגיעה המתמשכת”.

מסר שלישי: אל תאשימו את הנפגע/ת

כחלק מההכרה בפגיעה, נפגעות ונפגעים מבקשים ממשפחות להימנע מהאשמת הקורבן:

”תפקחו את העיניים, אל תאשימו את הנפגעת, תיזהרו מאמירות של ‘למה לא סיפרת לי?’ אמירה כזו כשלעצמה מאוד מאשימה וגורמת לנפגעת להרגיש שבגללה הפגיעה נמשכה”.

”אל תאשימו אף אחד. קחו אחריות. לא אשמה”.

מסר רביעי: אל תוותרו

”מי שנפגע הכי זקוק לכם בעולם. זקוק לשמוע שהוא בסדר, שזאת לא אשמתו, שהוא אוהב, שהוא חשוב לכם, שאתם איתו, שתאמינו בשבילו שיהיה יותר טוב. אל תשאירו אותו לבד”.

המסרים שהנפגעות והנפגעים מבקשים להעביר חיוניים עבור ילדים ונפגעים ומשפחותיהם – ”התגובות של בני המשפחה הן קריטיות לאפשרות לחיים טובים”.

מסרים אלה ממחישים את הצורך של נפגעים ונפגעות בקבלה ובתמיכה, ואת הצורך בידיעה שיש מי שעומד לצידם לאחר הפגיעה שעברו.

הדינאמיקה של פגיעה מינית בתוך המשפחה מציבה בפני הנפגעים והנפגעות הישרדות יומיומית בתוך מערכת בה הם תלויים ושהיא הכרחית להישרדותם אך באותה העת משמרת את הפגיעה ומבטיחה בכל דרך אפשרית את מלכודם. לחברי הוועדה חשוב לחדד שמניעה והגנה של ילדים שעברו פגיעה מינית מחייבת הבנה והכרה למאפיינים הייחודיים של פגיעה מינית בתוך המשפחה. אי אפשר להתבונן על כלל הפגיעות המיניות באותו האופן, ופגיעה מינית בתוך המשפחה היא מורכבת מאוד ומחייבת התייחסות ייחודית.

2. | החברה

בצל הטראומה עקב הפגיעה המינית בילדות, נפגעות ונפגעים רבים סובלים מהשלכות קשות בהיבט החברתי. מניתוח העדויות עולה שנפגעות ונפגעים רבים חווים קשיים בתפקוד, ביצירת קשרים בין־אישיים ובהשתתפות פעילה ורציפה בחברה. מעבר לקשיים הרבים שחווים נפגעות ונפגעים, למעלה מ־10% מהעדויות שנמסרו לוועדה עוסקות בתחושה של בדידות וניתוק מהחברה שחווים הנפגעים, לא רק בילדות, אלא גם כיום, בחייהם הבוגרים. **נפגעות ונפגעים מעבירים מסרים על ההשלכות החברתיות של הפגיעה המינית:**

1. אנו זקוקים לעזרה ותמיכה

”אני בן חמישים ואני מרגיש כאילו אני רק מתחיל ללכת. אני צריך אימא ואבא, הזנה, ליווי ועזרה בכל התחומים בחיים. אבל אני לבד בעולם, אין לי אף אחד ואני בקושי חי ובקושי מתקיים”.

2. נסו להבין אותנו

”תבינו שאנחנו נפגענו מגיל קטן והפחידו אותנו וניצלו אותנו. קשה לנו מאוד לסמוך על אנשים ועל הסביבה. זה משאיר צלקות מאוד עמוקות וקולות שלא יוצאים מהראש, פלאשבקים, חרדות ועוד כל מיני. תנסו להבין את הפחדים והחששות שלנו ואיך הפגיעה השפיעה עלינו היום”.

3. | תצילו אותנו: על חשיבות מניעת פגיעה מינית בילדים

התבוננות בבקשת הנפגעות והנפגעים מהחברה כולה לקבל עלינו אחריות על ביטחונם של ילדים ועל מניעה של פגיעה מינית העלתה שלושה נושאים מרכזיים: תפיסותיהן של הנפגעות את המכשולים לקבלת עזרה ותמיכה בזמן ההתעללות, ההשלכות של אי-מניעת ההתעללות והנחיות ואסטרטגיות מניעה מומלצות.

מסרים לילדים נפגעים מינית מתוך העדויות

הנפגעים והנפגעות בחרו להשאיר מסרים לילדים נפגעי פגיעה מינית מתוך חווייתם האישית ורצונם להשמיע קול ולדבר אל הילדים שהיו ואל ילדים שחווים פגיעה. מתוך העדויות עלו שבעה מסרים מרכזיים לילדים נפגעי פגיעה מינית.

מסר ראשון: את ילדה טובה, לוחמת, גיבורה ואהובה

“אתה גיבור, אתה יכול לעבור את זה, על תיתן לאף אחד לקחת ממך את הגוף שלך”

“תחזיקי מעמד! את לוחמת! ונכון לא פשוט..”

מסר שני: אל תתביישי - זאת לא אשמתך

“לאף אחד לא מגיע מה שאת עוברת/ עברת”

“מי שאשם זה מי שעשה לך את זה”

מסר שלישי: זה נורא-אבל את יכולה לחיות ולצמוח מזה

“יהיה בסדר. יום אחד את או אתה תעמדו על הרגלים ותראו שהחיים יפים

שיש לך עתיד, ועתיד טוב.

שמיישהו פעם יאהב אותך, את כל כולך,

ויעטוף אותך, ויגן עלייך מכל הרע שבעולם.

שיש מי שישמע אותך.

שהפגיעה היא לא את. את הרבה יותר מזה,

ואולי יום אחד תוכלי להשתמש במה שעברת, כדי לעזור למישהו אחר.

העולם הוא לא רק רע וחשוך ופוגע, יש בו גם הרבה טוב”

מסר רביעי: את חייבת לספר

”תדברי, תספרי, תמצא מישהו שיקשיב ויציל אותך”

מסר חמישי: צריך להיות אדם אחד שישמע אותך – צריך שיהיה מבוגר שישמע אותך

”אל תספרי לכל אחד, תבחר טוב טוב. מישהו שידע להקשיב, להגן, לתמוך. מישהו שיעמוד לצידך. לא כל המבוגרים רעים, יש כאלה שרוצים לעזור. קצת קשה לגלות ולהבין מי בצד שלך, קח את הזמן, אבל אל תישאר לבד, זה קשה מדי”.

מסר שישי: לכי לטיפול

”ללכת לאיש מקצוע ולספר, להתמודד. אין לי בשורות טובות. אני חושב שאי אפשר לרפא את זה, אפשר להקל על הכאב, אז לכו לאיש מקצוע”.

”לא עשית שום דבר רע.

אתה אהוב, אכפת לי ממך.

אתה עוד תחלים ותגדל להיות אדם מדהים, מלא אהבה, ביטחון וחמלה.

אתה רק צריך להתמיד בטיפול ולתת לנפש שלך כמה שיותר כלים לעזור לך לעבור את הזמן הקשה.

אל תפחד מהעובדת הסוציאלית, היא רק כאן לעזור.

תיתן לאנשים לעזור לך”.

מסר שביעי: אתה לא לבד - אני פה בשבילך

“זאת לא אשמתך, אתה לא לבד, הלוואי ויכולתי לקחת את כל הכאב”

“תדע/י שאני חושבת עלייך, ויש הרבה אנשים שאכפת להם, ואת/ה לא לבד בזה! את/ה חזק/ה הרבה יותר ממה שאת/ה חושב/ת”.

“יום יבוא והגיהינום הזה ייגמר. תהיי חזקה. את ראויה לטוב. את בסדר גמור, את כל כך ראויה לטוב, את כל כולך טוב. את לא אשמה, את קורבן לטירוף של אלימות. יום אחד זה ייגמר, ואת תראי נופים אחרים, תטעמי טעמים מתוקים, תקשיבי לצלילים נעימים, תרקדי, תאהבי, תבני חיים שא חולמת עליהם. אני אוהבת אותך. את לא לבד”.

למידה מהצלחות

לצד קשיים רבים שתיארו הפונים והפונות לוועדה בעדויותיהם, במספר מועט יחסית של מקרים הוזכרו גורמים שהיטיבו עם הנפגעות והנפגעים כילדים שחוו פגיעה. ההתבוננות על מקרים אלו חשובה, שכן היא מאפשרת למידה על גורמים מסייעים שיצרו שינוי מיטיב בחייהם של ילדים וילדות שעברו פגיעה. בבחינת מקרים אלו אפשר להבין מה כן סייע לנפגעות ולנפגעים בהיותם ילדים ומה הייתה משמעות הסיוע בעבור הילד או הילדה. בעדויות זוהו התמות האלה:

1. "הם ראו אותי" – על חוויה של נראות והתעניינות
2. "בזכות הקשר הקרוב והבטוח שהיה לי עם אמא שלי" – השפעת קשר מיטיב עם דמות בוגרת בחייו של ילד נפגע
3. "זה היה הבית החדש והבטוח שלי" – חשיבות של מסגרות מיטיבות עבור ילדים נפגעי פגיעה מינית במשפחה
4. "הרגשתי שהן מאמינות לי" – על משמעות של מתן תוקף לפגיעה

מתוך מעט העדויות שתיארו סיפור של חשיפת פגיעה בילדות וקבלת סיוע אפשר ללמוד על הגורמים המשמעותיים שהייתה להם השפעה חיובית על מצבם של ילדות וילדים שעברו פגיעה מינית. הניתוח שנעשה הראה שילדים חשפו את הפגיעה כאשר דמויות מסביבתם הקרובה היו ערות למצבם הנפשי ועודדו אותם לספר, וכן כאשר דמויות קרובות בחייהם של ילדים היו בקשר קרוב ומיטיב עימם. חשיפת הפגיעה במקרים שבהם היא הייתה מתמשכת גרמה להפסקתה ולהפנייתו של הילד או הילדה שנפגעו לטיפול. מכאן שלתפקידן של אותן דמויות – המורה, היועץ, המדריכה, האם – שבפניהן חשפו הילדים את הפגיעה שעברו הייתה חשיבות מכרעת בחייהם.

התמה השלישית שאותרה מתוך העדויות שתיארו חשיפת וטיפול מיטיב בפגיעה, הצביעה על חשיבותן של מסגרות כוללניות. הן תוארו ככאלו שעשויות לשמש תחליף לבית מיטיב ומוגן, שילדים שעברו פגיעה בתוך המשפחה כה זקוקים לו כדי לעבור תיקון, להמשיך לחיות ולגדול ולהתחיל להשתקם מהפגיעה הקשה שעברו. מוסרי העדויות סיפרו שמסגרות אלו סיפקו שירותים מיטיבים כ"בית בטוח", מקום

שבו הם מזמנים להיות וגם רוצים בכך, עוגן של יציבות.

לבסוף, בתמה האחרונה מתארות נפגעות את החשיבות שיש לכך שמבוגרים בסביבתם בוחרים להאמין להם. התמה הזו מודגשת למשל בחוויה של אחת הנפגעות, שיש לה בעיקר זיכרון של החשיפה יותר משל הפגיעה, ותחושה שהאמינו לה למרות זאת, ובאחרת מתוארת תחושה של כוח והעצמה כשניתן תוקף לקיומה של הפגיעה. תמה זו מלמדת על הצורך המשמעותי שיש לילדים נפגעים לכך שיאמינו להם. הצורך עומד בפני עצמו ולא קיים רק משום שהוא חשוב להפסקתה של הפגיעה.

סיכום ומסקנות הוועדה

הוועדה הציבורית לשינוי מדיניות ביחס לפגיעה מינית בתקופת הילדות שמה במוקד מסקנותיה:

פגיעה מינית בילדים היא בעיה חברתית רחבת היקף שלה השלכות קשות וארוכות טווח. ההתייחסות לתופעה של פגיעה בילדות צריכה להתאפיין בהסתכלות מערכתית על ההקשרים שמשפיעים על חייהם של ילדים נפגעים ומבוגרים שעברו פגיעה בילדותם.

מתוך העדויות שכתבו נפגעות ונפגעים של פגיעה מינית בילדות במדינת ישראל עולה חוויה גורפת של:

“אני הילד החורג של המערכת”

החוויה הבולטת ביותר שעולה מתוך עדויותיהם של הנפגעות והנפגעים היא חוויית הבדידות הקשה אל מול הפגיעה. ילדים שחוו פגיעה מינית וחיים במדינת ישראל מרגישים מכל המערכות סביבם, הן המערכות הפורמליות והן המערכות הלא פורמליות בחייהם, חוסר נראות, הוקעה, הדרה, אי־שוויון ואי־מימוש זכויות. הנפגעות והנפגעים שיתפו בחוויות קשות אל מול המערכות, שנסדו כדי להגן עליהם, אך בפועל ייצרו עבורם חוויות ששחזרו את הטראומה ואף ייצרו טראומות נוספות.

חויית הבדידות הקשה מועצמת אף יותר כשמדובר בילדים שעברו פגיעה מינית בתוך המשפחה. במקרים אלה הילדים שמצאו כוחות נפש לחשוף את הפגיעה נאלצים להתמודד עם אובדנים רבים כשהם ניצבים לגמרי לבדם אל כל מי שקיים בחייהם ומוקעים אל תוך בדידות תהומית שנעשית נחלתם לאורך חייהם.

העדויות הקשות שמסרו הנפגעות והנפגעים מכנות את הזרקור אל שני תוצרים קשים של תגובות המערכות בישראל לפגיעה מינית בילדות: התוצר האחד הוא יצירת טראומה נוספת על זו של הפגיעה בעקבות החוויה במערכת. טראומה זו נקראת פעמים רבות "טראומה משנית", אך הנפגעות והנפגעים חווים אותה כטראומה מרכזית ומשמעותית, והיא מלווה אותם ואת התמודדותם כל חייהם. התוצר השני הוא הימנעות מפנייה אל המערכות השונות בעקבות חוויה קשה שצברו או חוויות קשות שנפגעים אחרים צברו ושיתפו. תוצר זה הוא קרדינלי ויש לו השלכות קשות הן בתחום מערכות החוק והמשפט והן בתחום הטיפולים הרפואיים.

העדויות של הנפגעות והנפגעים מעלות שאלות מהותיות: איך יכולה מדינת ישראל לוודא שילד ידע שהוא מוגן? ואם חלילה נכגע, כיצד ידע שהמערכת רואה אותו?

הנפגעות והנפגעים מבקשים תוקף, נראות, כבוד, התאמה ונגישות.

מתוך ניתוח העדויות שנמסרו לוועדה הציבורית לשינוי מדיניות ביחס לפגיעה מינית בתקופת הילדות עולה ההכרח להקים את הרשות להגנה על ילדים במדינת ישראל. מדינת ישראל חתמה על האמנה לזכויות הילד בשנת 1989 והתחייבה להגנה על ילדים הן בזירה הלאומית והן בזירה הבין-לאומית, ולכן עליה לוודא שיש גוף אחד שמוביל את המענה הרציף והמותאם למי שעברו פגיעה מינית בילדותם.

הרשות להגנת הילד תכלול צוות בין-משרדי בכיר וקבוע, והוא יפעל לתיאום ולשיפור מתמיד של המדיניות, נהלי העבודה, שיתוף הפעולה והצלבת המידע בין כל המשרדים. רשות זו תדאג להצבתם של גורמים מקצועיים שילדים נפגעי תקיפה מינית יוכלו לפנות אליהם ללא חשש. גורמים אלה יובילו וילוו את הטיפול בילדים הנפגעים בין כלל המערכות המקצועיות הרלוונטיות, ויעקבו אחרי הטיפול תוך כדי שיתוף הילדים כדי למנוע "נפילה בין הכיסאות" וכדי להנגיש להם את ההליכים השונים. גורמים אלה יוצבו בכריסה ארצית רחבה והכשרתם תכלול בין היתר התאמה תרבותית.

על הרשות להגנת הילד לכלול נציגים מכל המערכות הרלוונטיות להגנה על ילדים ולייצר רצף של מענים בדגש על מניעה של פגיעה בילדות, על קידום זכויותיהם של ילדים במדינת ישראל ועל דאגה לשירותים איכותיים למי שנפגעו. הרשות להגנת הילד תייצר שילוב רב־תחומי ותכין פרוטוקול לרצף ההתערבות. לצד זאת היא תקיים מיזמי מניעה וחינוך הציבור, תוך כדי התייחסות גם למתן מידע והכוונה לילדים ולילדות במדינת ישראל כמו גם להורים.

חברי הוועדה מבקשים להדגיש עוד שבכלל השירותים והמענים לילדים יש חובה לקדם: (1) מערכות מיוחדות זכויות ילדים; (2) מערכות מותאמות ומוגששות לכל הילדים במדינת ישראל.

חברי הוועדה מבקשים להדגיש שפגיעה מינית שמתרחשת בילדות מחייבת את המדינה לקבל עליה אחריות מלאה ולקדם מניעה והתערבות שמכבדים את זכותם של ילדים במדינת ישראל להגנה. זאת ועוד, חברי הוועדה מבקשים לחדד שמניעה והתערבות במקרים של פגיעה מינית בתוך המשפחה מצריכים היערכות מיוחדת, ובכלל זאת גם תיקוני חקיקה. זאת משום שהחוק כיום מגן רק על ילדים עד גיל 14 במקרים של פגיעה בתוך המשפחה, ויש לאפשר לכל הילדים עד גיל 18 להיות מוגנים בחקיקה.

חברי הוועדה מבקשים להדגיש שלצד ההמלצה הגורפת שאנשים מכלל המערכות הבאות במגע עם ילדים יעברו הכשרות כתנאי לעיסוק במקצוע, יש הכרח לשים את המוקד באופייה של הכשרה מיטיבה ומועילה, שיש בה את הפוטנציאל לקדם את ההגנה על ילדים ולתת מענה ראוי ומותאם. על הכשרה כזו להיות מתמשכת, נסמכת על גופי ידע עדכניים בתחום של הפגיעה המינית בילדים ומתמקדת בידע לצד מיומנויות פרקטיות והתערבות אל מול עמדותיהם של אנשי המקצוע.

נוכחותם של נפגעות ונפגעים בהכשרות והמפגש עימם שם הכרחיים כדי להתגבר על האתגר המרכזי בהכשרה מיטיבית ומועילה – עמדותיהם של אנשי מקצוע. מתוך העדויות של הנפגעות והנפגעים עלו פעמים רבות תיאורים קשים בנוגע לעמדות סטיגמטיות וכופעניות של אנשי מקצוע כלפי נפגעי פגיעה מינית ולאופן שבו עמדות אלה חיבלו במתן השירותים שהנפגעים זכאים להם. נראה שדרך אפשרית ומבטיחה להתמודד עם אתגר זה היא שילובם של נפגעות ונפגעים במפגשי הכשרה עם אנשי מקצוע. כך אולי ינופצו מיתוסים ותפיסות מוטעות בנוגע לנפגעי תקיפה מינית.

חברי הוועדה מבקשים להדגיש שמתוך עדויותיהם של הנפגעות והנפגעים עולה תמונה של אי־שוויון במתן שירותים לנפגעי פגיעה מינית הן בילדות והן בבגרות. האי־שוויון מאפיין בעיקר את הפריפריות החברתיות והגאוגרפיות של מדינת ישראל. תמונה מדאיגה זו מחזקת את ההכרח בהקמה של מענים והנגשתם לכלל אזרחי מדינת ישראל. זאת ועוד, בהנגשה הכוונה לא רק להימצאותם הפיזית של שירותים, אלא אף להתאמתם להקשרי החיים של הנפגעות והנפגעים, ובפרט להתאמת שירותים לחברה הערבית והחברה החרדית במדינת ישראל.

בסיכום דברינו מבקשים אנו להניח את הציטוט הזה:

**”תפסיקו ללמד אותנו לתת אמון, תהפכו להיות חברה
שראויה לאמון שלנו”.**

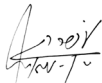
אנו, חברי הוועדה לשינוי מדיניות ביחס לפגיעה מינית בתקופת הילדות, מבקשים מממשלת ישראל להכיר בכך שפגיעה מינית בילדות היא אחריותה של המדינה ולכן על המדינה להקצות משאבים ולעצב מדיניות שתאפשר לכל הילדים במדינת ישראל חיים ללא אלימות מינית!

צביקי
פליישמן

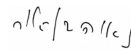
ענת
אופיר

עו"ד
עפרה בן מאיר

יעל
שרר

נאווה בן אור
השופטת בדימוס

פרופ'
קרמית כץ

לצפיה בדוח המלא לחצו כאן
לפרטים נוספים על הוועדה לחצו כאן

הוועדה הציבורית לשינוי מדיניות ביחס לפגיעה מינית בתקופת הילדות
אתר הוועדה: <https://socialwork.tau.ac.il/Committee-children-victims-of-abuse>

לתגובות: publiccommittee.israel@gmail.com

מכון חרוב, האוניברסיטה העברית, הר הצופים, ירושלים 9765418
טל' 077-5150300 • פקס 077-5150304 • www.haruv.org.il

